

Το κείμενο της συνέντευξης του Γιάννη Σμαραγδή στο ΒΗΜΑ

_ Γιάννης Ζουμπουλάκης: Κύριε Σμαραγδή, το Μάρτιο του 2010 κάναμε την τελευταία μας, προ αυτής, συνέντευξη. Και τότε, μου ανακοινώσατε, ή μάλλον μου μιλήσατε λίγο πιο διεξοδικά για την επόμενη σας ταινία που είναι «Ο Θεός αγαπάει το χαβιάρι».

- Γιάννης Σμαραγδής: *Να σας λέω κύριε Ζουμπουλάκη ή να σας λέω... ; (γέλια).*

_ Κοιτάζτε τώρα αν αρχίσουμε τα Γιαννάκη - Γιαννάκη θα μπερδευτεί ο κόσμος. Επομένως, ναι. Να πούμε στους θεατές.

-Όταν σου στέλνω και μου στέλνεις μηνύματα με αποκαλείς Γιαννάκη και σε αποκαλώ Γιαννάκη.

_ Ναι.

Που σημαίνει ότι υπάρχει πίσω απ' αυτό μια φιλία κι είναι καλό να τη δηλώνουμε αυτή τη φιλία. Από τη δικιά μου τη μεριά αυτό κάνω τώρα.

_ Ακριβώς και σ' ευχαριστώ.

Την αγάπη μου και την εκτίμησή μου μαζί.

_ Είναι προτιμότερο ορισμένες φορές να μιλάμε χωρίς τα κοστούμια, όχι εντελώς γυμνοί αλλά να μιλάμε έτσι με έναν πιο ελεύθερο και χαλαρό τρόπο. Ίσως ο κόσμος το χρειάζεται αυτό πλέον. Γιατί αρκετά κοστούμια και αρκετές γραβάτες είδαμε.

- Και αρκετές πόζες.

_ Το έργο σου δηλώνει εδώ και αρκετά χρόνια ότι ασχολήσε με ανθρώπους της Ελλάδας, χαρισματικούς Έλληνες, οι οποίοι με το δικό του τρόπο ο καθένας, κατάφεραν να βοηθήσουν την Ελλάδα να ακουστεί περισσότερο στο εξωτερικό. Οπως ο Καβάφης, ο Κωνσταντίνος Καβάφης είναι ένας, ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος είναι ένας άλλος, ο Ιωάννης Βαρβάκης επίσης είναι ένας άλλος. Γιατί όμως ο Βαρβάκης;

Από μια ηλικία και μετά κατάλαβα ότι τίποτα δεν αποφασίζουμε εμείς οι ίδιοι. Τα θέματα χαρίζονται. Ξυπνάς ένα πρωί και έχει φυτευτεί στο κεφάλι σου. Δώρα χαρίζονται σ' όλους τους ανθρώπους. Η ζωή του καθενός μας είναι ένα δώρο που έρχεται μαζί με θετικά πράγματα και αρνητικά πράγματα. Με ευλογίες και με εμπόδια.

Ο καθένας από μας ανάλογα πώς θα απαντήσει και στα δώρα και στα εμπόδια κρίνεται από το ανώτερο. Οχι εάν θα γίνεις μέσα από αυτό καλύτερος σκηνοθέτης ή θα αναγνωριστείς περισσότερο, όσο αν το δώρο αυτό που σου δίδεται το αξιοποιείς με τον τρόπο που θα ήθελε το σύμπαν να το αξιοποιήσεις. Δηλαδή να είναι χρήσιμο στους άλλους όχι στον εαυτό σου.

Εγώ νομίζω ότι από κει κρίνεσαι. Αυτό για να συμβεί, δηλαδή για να έρθει το δώρο, πρέπει να έχεις κατανοήσει ορισμένα πράγματα και να έχεις ανοίξει. Η θεία αφέλεια

του Τσαρούχη είναι αυτή. Όταν φτάσεις στη θεία αφέλεια θα έρθουν τα πράγματα. Και ίσως να μπορέσεις να τα διαχειριστείς.

Όλο το ζήτημα είναι, όταν θα έρχονται τα εμπόδια, πώς θα αντιμετωπίσεις τα εμπόδια και τις δυσκολίες. Γιατί αποκλείεται να σου χαριστεί ένα δώρο χωρίς εμπόδια. Δεν ισορροπεί το σύμπαν αλλιώς.

Ισορροπεί μ' αυτά τα δύο, όπως ισορροπεί με το καλό και το κακό. Ως εκ τούτου αυτό χαρίστηκε πιστεύω εγώ. Ένας κανονικός άνθρωπος, σύμβουλος επιχειρήσεων σε μια τράπεζα, απόφοιτος της σχολής Βαρβάκη, μου τα έφερε λίγο πριν από τον Γκρέκο.

Λίγο πριν αρχίσει η ταινία ο Γκρέκο. Σε μια φάση που φοβόμουν ότι μπορούσε η ταινία να μην γίνει, ο Γκρέκο δηλαδή. Είπα όμως εκείνη τη στιγμή, δεν μπορώ να ασχοληθώ μ' αυτό δεν το βλέπω να αυτό. Το άφησε λοιπόν, κάτι φωτοτυπίες ήταν, η ζωή του Βαρβάκη, την οποία δεν του έδωσα και τη σημασία που έπρεπε. Δεν ήμουν έτοιμος.

_ Είχες άλλο πράγμα στο μυαλό σου.

Ήταν το μυαλό μου αλλού, όταν φοβήθηκα κάποια στιγμή πραγματικά ότι μπορεί η ταινία να μην γίνει, το κοίταξα. Και κατάλαβα ότι ήρθε αγγελιοφόρος και το έφερε. Αυτό όταν συμβεί υπάρχει μέσα στην ανθρώπινη κατάσταση, στη συνείδηση, στο μυαλό, στην ψυχή ένα δεύτερο εργαστήρι που δουλεύει ανεξάρτητα σχεδόν από σένα.

Αυτό το κατάλαβα καλύτερα, όταν ήρθε στον κατοχή μου μια φράση που έλεγε ο Σωκράτης, την οποία δεν την πολυλένε, δεν ξέρω γιατί, ότι ότι λέω τη λέει ένα εσωτερικό μαντείο μέσα μου του οποίου την προέλευση αγνωώ.

Αυτό έχει μια ακρίβεια. Δηλαδή στην πραγματικότητα, από την πρώτη στιγμή που χαρίζεται δίδεται κιόλας και μετά εσύ πρέπει να βάλεις τα καλά σου υλικά να το περιποιηθείς.

_ Να το επεξεργαστείς.

- Αυτό. Το βασικό λοιπόν είναι αυτό που σου χαρίζεται να βρεις τον τρόπο να μην λαβωθεί. Για να κατέβει όσο καλύτερα, όσο αγνότερα μπορεί να γίνει, όσο πιο αφελές μπορεί να γίνει, αθώο δηλαδή.

_ Αθώο.

Κι αυτή είναι η πάλη σου στην ουσία. Όταν λοιπόν αρχίζουν τα προβλήματα, γιατί τα προβλήματα εδώ ήταν ας πούμε, κύματα 100 μέτρων κάθε φορά, πρέπει να έχεις την ψυχραιμία να τα αντιμετωπίζεις ως δοσμένα.

_ Να είσαι προετοιμασμένος ότι θα αντιμετωπίσεις προβλήματα με άλλα λόγια.

Πολλά, και έχω.

_ Και υποθέτω ότι ειδικά σ' αυτήν την περίπτωση, που μιλάμε και για μια διεθνή συμπαραγωγή με πολλά χρήματα πίσω της, είχες προβλήματα. Ίσως να μην είναι

της ώρας να επεξεργαστούμε την φύση των προβλημάτων. Ας πάμε όμως λίγο στην ουσία του θέματος, που η ουσία του θέματος είναι όπως λέγαμε λίγο πριν, το πρόσωπο. Υποθέτω ότι ο Βαρβάκης είναι και αυτός ένα πρόσωπο για το οποίο κάθε Έλληνας θα αισθάνεται υπερήφανος μ' έναν τρόπο. Υπερηφάνεια, μεγάλη λέξη σήμερα. Αισθάνεσαι σήμερα εσύ σαν Έλληνας υπερήφανος όσο παλιότερα;

-Οχι και προσπαθώ να βρω κλαδιά να πιαστώ. Κερκέλια που λέμε εμείς στην Κρήτη. Κερκέλια είναι οι εξοχές που έχουν τα βράχια που μπορεί να πιαστείς να πας πιο πάνω. Η τέχνη, Γιάννη, αγαπητέ Γιάννη, μπορεί να το κάνει αυτό. Δηλαδή και εμείς που κάνουμε τέχνη συχνά καταφεύγουμε στην τέχνη να πιαστούμε για να αισθανθούμε δύναμη και σε ορισμένες περιπτώσεις, υπερηφάνεια.

Ο Βαρβάκης δεν ήταν άνθρωπος του πολιτισμού, σε αντίθεση με τον Γκρέκο και με τον Καβάφη που έχω κάνει. Είναι ένας άνθρωπος του χρήματος, του εμπορίου. Ο Καβάφης έλεγε ότι η δύναμη του τόπου είναι οι έμποροι, οι άνθρωποι οι επιχειρηματίες, που αυλακώνουν μέσω του εμπορίου την οικουμένη και έρχεται ο ελληνικός πολιτισμός να επικαθήσει. Αυτά τα δύο πράγματα είναι η δύναμη.

_ Έκανε όμως μ' έναν τρόπο γνωστό το όνομα της Ελλάδας. Οχι;

Ναι. Πάντα το κάνεις. Όταν έχεις μέσα σου στην Ελλάδα, ξέρεις γιατί το πράττεις, αυτό θα συμβεί Γιάννη. Αυτός ήξερε γιατί το έκανε. Το έκανε όταν κατάλαβε γιατί του χάρισε ο Θεός αυτό το μεγάλο δώρο, που ήταν το χαβιάρι. Από εκεί το κατάλαβε.

Το κατάλαβε γιατί μαζί με το χαβιάρι του δόθηκαν τεράστια προβλήματα. Τεράστια προβλήματα. Αυτό είναι και η ταινία στην ουσία. Πώς αντιμετωπίζει πώς απαντά στα προβλήματα. Και πώς απαντά θετικά σ' αυτό το δώρο. Πίσω από αυτά υπήρχε πάντα η νόστος. Το αίτημα του Οδυσσέα.

Να γυρίσεις πίσω στην πατρίδα και να της δώσεις τα πλουμίδια που στο ταξίδι σου κέρδισες. Να τα καταθέσεις εκεί. Αυτό είναι μια ανώτερη αξία. Μας ξαναγυρίζει στην Οδύσσεια και στον Οδυσσέα ο Βαρβάκης. Με άλλο τρόπο αυλακώνει και φέρνει πίσω τα καλούδια και την ανώτερη κατάσταση του Έλληνα.

Τον ανώτερο Έλληνα φέρνει πίσω. Εφυγε πειρατής, έκλεβε δηλαδή, γύρισε πίσω χιτίζοντας σχολεία, πουλώντας όλη του την περιουσία για να κάνει τους Έλληνες, να τους μορφώσει. Δηλαδή να τους κάνει να φύγουνε από το σκοτάδι που είχε μπει η Ελλάδα μέσα στην Τουρκοκρατία.

Ένας άνθρωπος που έγραφε ανορθόγραφα το Ιωάννης. Σημαίνει ότι δεν απέκτησε αυτή την ποιότητα μέσα από τα γράμματα αλλά μέσα από τη θεία γνώση. Απέκτησε μια, ένα αρμονικό συντονισμό με το σύμπαν. Κατέβηκε κάτω και κατέθεσε τα πάντα στην πατρίδα. Αυτός ο ήρωας δεν θα μας κάνει υπερήφανους Γιάννη;

_ Αναρωτιέμαι αν ένας τέτοιος ήρωας θα μπορούσε, έτσι όπως τον περιγράφεις πάντα, να λειτουργήσει ως πρότυπο σήμερα. Ή, αν θέλεις, θα μπορούσαν να υπάρχουν τέτοιοι άνθρωποι Έλληνες σήμερα.

Η ταινία βοηθάει στο να υπάρξουνε, αν μου επιτρέπεις. Ή μάλλον εύχομαι να βοηθήσει να υπάρξουν. Εάν με ρωτάς αν, γύρω μου κοιτάζοντας ή αν ερχόμενος σε επαφή με

τους ανθρώπους αντίστοιχους σήμερα, αν έχουν ανάλογες συμπεριφορές θα σου έλεγα κατά πλειοψηφία όχι.

Αλλά υπάρχουν και άνθρωποι που είχαν αυτή τη θέαση. Ο Βασίλης ο Κωνσταντακόπουλος παραδείγματος χάριν.

Ο εφοπλιστής που πέθανε πριν από δύο χρόνια, ένα χρόνο, και τα παιδιά του ενώ θα μπορούσε να χτίζει δέκα πλοία, έχτισε ένα ξενοδοχείο στην περιοχή που γεννήθηκε τεραστίων διαστάσεων, αγόρασε 10.000 στρέμματα και έδωσε ζωή και καρδιά και δύναμη στον τόπο του.

Δεν τα έκανε πλοία να τρέχουν από μια χώρα, δηλαδή έδωσε εθνικό χαρακτήρα. Αυτό περιμένουμε. Μπορεί να μην συμβαίνει στη ζωή, αλλά ξέρεις είναι χρήσιμο στους καιρούς μας να το βλέπουμε στην τέχνη. Γιατί η τέχνη, το ξέρεις καλύτερα από μένα Γιάννη, τι είναι; Ας πούμε ο κόσμος δεν αλλάζει με την τέχνη, αλλάζει με τις πράξεις. Οι πράξεις όμως οδηγούνται από τις συνειδήσεις, τις οποίες αλλάζει η τέχνη. Που σημαίνει δηλαδή ότι η τέχνη, μπορεί να μην μπορεί να αλλάξει τον κόσμο αλλά μπορεί να αλλάξει τις συνειδήσεις και να επανατοποθετηθούν θετικά στα πράγματα. Απ' αυτήν την άποψη λέω...

_ Θίγεις ένα τεράστιο κεφάλαιο. Να σου πω γιατί. Ας πούμε, κυριαρχεί η άποψη τον τελευταίο καιρό ότι σε περιόδους ύφεσης η τέχνη ανθεί. Και υπάρχουν παραδείγματα και στο παρελθόν. Την ίδια ώρα όμως ακούμε να λέγεται ότι πώς είναι δυνατόν τη στιγμή που υπάρχει η ανεργία, η κρίση, τα μαγαζιά, οι επιχειρήσεις κλείνουν το ένα το άλλο, πώς είναι δυνατόν να θέλουμε επένδυση σε κάτι πολυτελές όπως η τέχνη; Πώς τοποθετήσε εσύ;

-Δεν είναι πολυτελές. Είναι το λιπαντικό της ψυχής. Η τέχνη λιπαίνει και κρατάει δροσερή την ψυχή. Θα στεγνώσουν οι Έλληνες εάν η τέχνη δεν είναι αντάξια των περιστάσεων.

Θα στεγνώσει η ψυχή μας Γιάννη. Την ψυχή μας πρέπει να κρατήσουμε δροσερή. Αυτό που συμβαίνει τώρα τι έχουμε. Εχουμε εθνική κατάθλιψη. Ποιος θα δώσει, α, αυτό. Η τέχνη Γιάννη είναι. Η τέχνη και δεν είναι γιατί την υπηρετούμε. Είναι γιατί είναι θεικά δοσμένα έτσι. Ο φίλος μας, ο συμπατριώτης μας ο Καζαντζάκης έλεγε ότι οι καλλιτέχνες είναι οι ακροβολιστές του Θεού σε εντεταλμένη υπηρεσία.

Πράττουν με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Είναι στην άκρη των πραγμάτων και ουσιαστικά υπάρχει ώστε να μπορεί ο καθένας άνθρωπος πριν από απονενομημένες πράξεις να μπορεί να πιαστεί.

Εγώ μπορώ να σου αριθμήσω εκατό χιλιάδες ανθρώπους που την τελευταία στιγμή τους ήρθε να φύγουνε κάτι θα τους ήρθε στο στόμα και τους γύρισε πίσω. Μπορεί να ήταν το «Χαρτίνο το φεγγαράκι».

_ Να φύγουν όταν λες;

Να δώσουν ένα σάλτο. Ναι. Η τέχνη. Ξεκινάς να πας να αυτοπυρποληθείς και ακούς από μακριά «Χαρτίνο το φεγγαράκι...» πίσω γυρίζεις. Γυρίζεις πίσω. Εχει αυτή τη δύναμη η τέχνη Γιάννη. Απλώς...

_ Κρίμα που δεν ακούστηκε αυτό τις προάλλες. Όταν κάποιος άνθρωπος έδωσε τέλος στη ζωή του.

Ναι θα μπορούσε. Εάν περνώντας από ένα μέρος άκουγε ένα τραγούδι που θα του έφερνε τη μνήμη του το παιδικό του ψυχικό παράδεισο δεν θα πήγαινε εκεί.

_ Το πιστεύεις αυτό;

Ναι. Η δύναμη της τέχνης είναι τεράστια. Ξέρεις, τα Ελευσίνια Μυστήρια τα οποία δεν τα γνωρίζουμε σήμερα, τι ήταν; Κάνανε ότι κάνει σήμερα ο κινηματογράφος. Με λίγο διαφορετικό τρόπο. Συμφιλίωναν τα Ελευσίνια Μυστήρια τον άνθρωπο με το θάνατο. Δηλαδή ότι η ψυχή δεν φεύγει.

Η ψυχή δεν τελειώνει. Αρα μπορείς να πεθάνεις ηρωικά στο πεδίο της μάχης. Θα φύγεις θα πας επάνω, απηλαγμένη η ψυχή έχει πράξει το καθήκον της. Συμφιλίωναν δηλαδή τον άνθρωπο, τα Ελευσίνια Μυστήρια, τους ανθρώπους με τον αιώνιο χρόνο.

Τον άχρονο χρόνο. Ο κινηματογράφος τι κάνει; Κάνει μια στιγμιαία κατάργηση του θανάτου. Όταν είσαι μέσα στον κινηματογράφο δεν υπάρχει χρόνος. Δεν ξέρεις τον χρόνο.

Είσαι εσύ και αυτό που συντελείται εκεί. Καταργείται ο χρόνος. Αυτή λοιπόν τη μαγεία, τη δύναμη που έχει ο κινηματογράφος, όταν την ενεργοποιήσεις σε περιόδους κρίσης, μπορεί να είναι χρήσιμη αληθινά στους συνανθρώπους σου.

_ Το περιορίζεις στον κινηματογράφο.

Όχι. Γιατί είναι μεγάλη η τέχνη των καιρών μας. Η μεγάλη λαϊκή τέχνη των καιρών μας. Αν δεν υπήρχε ο κινηματογράφος θα μπορούσαμε να το πούμε για το θέατρο ή τη λογοτεχνία. Για το μεγάλο μυθιστόρημα. Κι από εκεί μπορείς να πάρεις δύναμη. Η απ' τη μουσική πάντα. Που είναι η συγκινητικότερη τέχνη, κατ' εμέ, προς το σύμπαν. Προς το Θείο.

_ Να πάμε κάτι τώρα σε ποιο πεζό που ενδεχομένως να μην είναι και τόσο γιατί απ' αυτό κρίνεται η ζωή μας. Διανύουμε μια προεκλογική περίοδο αυτή την εποχή. Και θα θελα να μου πεις εσύ, εσύ ως Γιάννης Σμαραγδής, ποιο πρόσωπο, αν υπάρχει, μπορεί να εμπνεύσει πολιτικά ούτως ώστε να πάρει το τιμόνι μιας χώρας σήμερα.

Υπάρχει τέτοιο πρόσωπο κι αν όχι μπορεί να βρεθεί; Το 'χεις σκεφτεί αυτό; Υπάρχει ένας συγκεκριμένος ηγέτης, ένας ας πούμε, να μην το πω θα ακουστεί λιγάκι περίεργα, ένας Βαρβάκης, μ' έναν τρόπο; Η εμπιστοσύνη του κόσμου απέναντι στην πολιτική σκηνή είναι μάλλον λαβωμένη εδώ και αρκετό καιρό και αναρωτιέμαι αν μπορεί να υπάρξει αυτό το αντίδοτο. Πώς ένας άνθρωπος της τέχνης τα σκέφτεται αυτά τα πράγματα; Ένας πολιτικοποιημένος βέβαια άνθρωπος όπως εσύ.

-Ε, αυτή τη στιγμή αν κοιτάξεις το τοπίο, το τοπίο δεν δείχνει ένα τέτοιο πράγμα. Οτι μπορεί να βρεθεί αυτή τη στιγμή ένας άνθρωπος ο οποίος ουσιαστικά να πάρει τις τύχες των ανθρώπων στην πλάτη του, όπως ο Βενιζέλος παραδείγματος χάριν και να χαράξει

μια εθνική πολιτική με τις δοσμένες συνθήκες και να σε βγάλει από το αδιέξοδο. Γιατί αυτό έκανε ο Βενιζέλος.

_ Ο Ελευθέριος.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Σωστό. Αυτό δεν... Ομως ξέρεις εγώ βλέπω από τα πρόσωπα που πιθανότατα να κυβερνήσουν, έχει και ένα προβάδισμα, έναν που όταν θα πατήσει το πόδι του στην εξουσία θα κριθεί, με το που θα πατήσει το πόδι του, με το που θα ανέβει το σκαλί, εάν θα συμβεί αυτό που συμβαίνει με τους πιλότους που είναι συγκυβερνήτες και μόλις γίνουμε κυβερνήτες την πρώτη νύχτα ασπρίζουν τα μαλλιά τους αποκτούν δηλαδή απόλυτη συναίσθηση της ευθύνης, τότε μπορεί να έχουμε ένα θαύμα. Στο θαύμα ελπίζω. Και στο ότι...

_ Καταλαβαίνω το πάθος σου, αλλά το θαύμα είναι θαύμα, δηλαδή δεν γίνονται εύκολα θαύματα.

Οχι. Αλλά ο Καζαντζάκης ο φίλος μας λέει, άλλη μια προσπάθεια για το αδύνατο. Αν λοιπόν ένας από αυτούς πει, εγώ τώρα έχω την υπέρτατη ευθύνη με αυτοθυσία, χωρίς να μπει στην διαδικασία των εκβιασμών, και αποφασίσει να σώσει τη χώρα και ας καεί, ναι μπορεί να συμβεί. Αν το βλέπω δεν μπορώ να σου πω. Πρέπει να δεις το πρώτο βήμα, το πρώτο βήμα είναι μόλις ο άλλος θα καθήσει. Αυτή τη στιγμή πάντως έτσι όπως είναι αισθάνομαι όπως ο υπόλοιπος κόσμος. Δεν λέω ας πούμε...

_ Δηλαδή πώς αισθάνεσαι.

Ε, προδομένος αισθάνομαι Γιάννη.

_ Και λίγο στον αέρα;

Ε, όχι απλώς στον αέρα. Έχει φύγει η γη. Έχει φύγει η γη. Και δεν είναι πώς θα ζήσω εγώ από δω και μετά. Πώς θα ζήσουνε τα παιδιά μας Γιάννη είναι. Γιατί έγιναν αυτά πράγματα τόσο γρήγορα και τόσο άτσαλα...

_ Άτσαλα, πολύ σωστή λέξη.

...που κανείς δεν είναι σε θέση να εντοπίσει κατ' αρχήν τι έχει συμβεί κατ' ουσίαν και δεύτερον ποιος είναι ο εχθρός. Ποιος είναι ο εχθρός Γιάννη; Εγώ δεν ξέρω ποιος είναι ο εχθρός. Είναι η Μέρκελ; Είναι οι διεθνείς αγορές; Είναι οι τράπεζες; Ποιοι είναι;

Ενα ιερατείο που αποφάσισε να κάψει την Ευρώπη; Την Ελλάδα; Να την κάνει Βαλκάνια; Και το λέω πάρα πολύ σοβαρά. Δεν ξέρω. Δηλαδή άμα έχεις τον Τούρκο απέναντι, ναι λες, αυτός είναι ο εχθρός μου, έχεις και μια χατζάρα εδώ, μου έχει σκοτώσει και του θείου μου τον θείο άντε λοιπόν να πα να τον φάμε. Τώρα ποιον θα φας;

Ποιος είναι εχθρός; Γι' αυτό πιστεύω ότι η ευθύνη που έχουμε εμείς, εμείς εννοώ ο καθένας από εμάς τους Έλληνες, είναι να εναρμονιστούμε με τον ανώτερό μας εαυτό.

Να εγκαταλείψουμε τον κατώτερό μας εαυτό, ο οποίος μας πήγε στην ψιλοδιαφθορά, στην μικρότητα, στην αντιπαλότητα με τον διπλανό μας να ζαναγυρίσουμε στη

φιλαλληλία των αρχαίων Ελλήνων να αγαπάς τον διπλανό σου και να κάνεις τις καλές, σε εισαγωγικά, λεγόμενες πράξεις.

Δηλαδή αυτές τις πράξεις που και σένα καλυτερεύουν και κάνουν καλό στον διπλανό σου. Οχι καλυτερεύουνε εσένα και ας καεί ο διπλανός σου. Αυτό εάν συμβεί σε τρία χρόνια, η Ελλάδα θα 'ναι μια άλλη χώρα. Εγώ αυτό περιμένω, το θαύμα για μένα θα είναι αυτό.

Να γυρίσουμε στον καλύτερό μας εαυτό Γιάννη. Γιατί είμαστε λαός με ποιότητες.

Είμαστε ο μοναδικός λαός στον κόσμο, στον κόσμο, που όταν τον εχθρό σου, τον εχθρό σου, που τον παλεύεις στα αλώνια και στις μάχες και στα τέτοια τον βάλεις κάτω ο οποιοσδήποτε άλλος λαός θα τον σκοτώσει, εσύ θα του πεις σήκω πάνε ρε.

Παίρνεις το χέρι και τον σηκώνεις επάνω. Αυτό το πράγμα ποιος λαός; Μόνο οι Έλληνες το 'χουνε. Αυτό που λένε με διάφορες λέξεις φιλότιμο κ.τλ. είναι μια ανώτερη σχέση με την ανώτερη πράξη.

Αυτό δεν υπάρχει στους καιρούς μας. Το χάσαμε. Οπως χάσαμε και το μέτρο. Εδώ γεννήθηκαν αυτά. Και λείπουν από εδώ. Αν βρεθούνε και εναρμονιστούν με τον ανώτερό μας εαυτό ποιος εχθρός ορατός ή αόρατος θα μπορούσε να νικήσει;

Αλλά όταν ο ένας κάνει ένα παράνομο σπιτάκι δίπλα στον αυτό, κάνει μια παρανομία εκεί, έχει βάλει τον ανιψιό του λόγω του αυτού, έχουμε μια...

_ Αυτό όμως ακριβώς είναι το πρόβλημα. Ναμίζω ότι δύσκολα μπορεί να θεραπευτεί και αυτό το πράγμα. Να σου πω ένα παράδειγμα. Μιλούσα τις προάλλες με έναν κοινό μας γνωστό ο οποίος ήτανε παραπονεμένος για κάτι. Λέω τι έχεις; Λέει κοίταξε να δεις.

Εγώ είμαι υπέρμαχος της θυσίας που πρέπει να κάνουμε όλοι για να αλλάξουμε σαν νοοτροπία και σαν άνθρωποι. Δηλαδή να κάνουμε το σωστό έτσι όπως το ξέρουμε και να μην πέφτουμε σε μικροπαγίδες. Και λέει έπεσα σε μια μικροπαγίδα.

Δηλαδή φώναξε έναν υδραυλικό στο σπίτι του και έτοιμος να τον πληρώσει κανονικά με την απόδειξη και τελικά επειδή ο υδραυλικός του είπε κοίταξε δεν θα σου δώσω απόδειξη αλλά θα μου δώσεις εσύ τα μισά λεφτά. Έπεσε στην παγίδα και δέχτηκε αυτό. Ένας άνθρωπος ο οποίος είναι προετοιμασμένος να κάνει την διαφορά, να μπει στη διαδικασία της αλλαγής και της σωστής κίνησης στη ζωή.

-Αυτό πρέπει να φύγει από τη μέση. Πρέπει να γίνουμε πιο σοβαροί και πιο υπεύθυνοι Γιάννη. Και να τελειώσουμε με τις πράξεις του κατώτερου εαυτού μας. Αυτός είναι κατώτερος εαυτός. Δεν είναι ανώτερος. Ανώτερος είναι να υπάρχει εννομία, ισοτιμία και τιμότητα Γιάννη.

Είδες πώς την ξεκινήσαμε την κουβέντα; Είπαμε ότι είμαστε φίλοι. Έτσι φτιάχνουμε προς τους θεατές μας την ακριβή εικόνα. Ο άνθρωπος που μας ακούει πρέπει να 'χει ακριβή εικόνα Γιάννη.

_ Σωστό είναι αυτό. Δηλαδή εάν σε έβλεπα για πρώτη φορά θα έπρεπε να μιλάμε πιο τυπικά.

-Ναι, ναι. Και θα το εισέπραττε όμως το ίδιο.

_ Θα ήταν παρομοίως έντιμο.

-Ναι, αλλά το ουσιώδες πρέπει να το πράττουμε για να είμαστε τίμιοι ο ένας απέναντι στον άλλον, στον εαυτό μας και στους άλλους. Εύκολο είναι. Είναι ένα κλικ που δεν έχει γίνει. Δηλαδή αυτός ο φίλος μας, δεν τον ξέρω, που είπες θα έπρεπε να του πει ένα λεπτό, να τελειώνουμε μ' αυτά.

Ή θα το κάνεις έτσι, και να το πει και στον εαυτό του, ή θα πρέπει να πάμε να κάνουμε αυτό που έκανε μια Σουηδέζα που είχε παντρευτεί έναν γιατρό Έλληνα, μεγαλοκαθηγητή στη Σουηδία, ο οποίος έκλεβε την εφορία συνηθισμένος απ' την Ελλάδα και πήγε και τον κατήγγειλε τον άντρα της. Να τελειώνουμε μ' αυτά Γιάννη.

Να τελειώνουμε μ' αυτά. Εμείς πρέπει να τελειώσουμε, εμείς πρέπει να τα πετάξουμε απ' πάνω μας. Είμαστε άτρωτοι μετά, θα είμαστε άτρωτοι. Στα ελαττώματά μας και στα προβλήματά μας και στην, ας πούμε, σ' έναν βλακώδη καταναλωτισμό είχαμε μπει και δεν βλέπαμε ότι χάνουμε την ουσία.

Δεν είμαστε εμείς για να είμαστε, για να έχουμε, κανέναν λαός στον κόσμο, αλλά λέω γι' αυτόν εδώ τον κόσμο, εγώ θυμάμαι όλους τους ανθρώπους ήτανε σαν και σένα, λεπτοί Γιάννη.

Γίναμε οι πιο παχύσαρκοι άνθρωποι της Ευρώπης. Αυτό δεν το βλέπουμε δηλαδή; Τι; Βγάζουμε ας πούμε βόδια; Είμαστε άνθρωποι, ανθρώπους πρέπει να βγάζουμε.

Παχαίνουμε... Γίνονται όλοι χοντροί. Γιατί αυτό; Δεν είμαστε στο λάθος δρόμο; Κάτω απ' αυτόν τον ουρανό Γιάννη, εδώ, εδώ, εκεί είναι η Ακρόπολη, κάτω από αυτό τον ουρανό έχουνε γίνει μεγάλα πράγματα και είναι μέσα στο κύτταρό μας.

Γιατί τα πετάμε στην άκρη και τρώμε λίπη; Μακ Ντόναλ. Πώς τα λένε αυτά; Πώς γίνεται αυτό; Μπουκώσαμε στο τίποτα.

_ Γιάννη μου σ' ευχαριστώ.

Ευχαριστώ κι εγώ Γιάννη.